

Text 1: Die Begrüßung

1. Mihi quidem in vita servanda videtur illa lex, quae in Graecorum conviviis obtinetur: 2. 'Aut bibat' inquit 'aut abeat!'. 3. Et recte: Aut enim fruatur aliquis pariter cum aliis voluptate potandi aut, ne sobrius in violentiam vinolentorum incidat, ante discedat! 4. Sic iniurias fortunae, quas ferre nequeas, defugiendo relinquant!

Text 2: Das Motto fürs Semester

1. Aniculae saepe in ediam biduum aut triduum ferunt. 2. Subduc cibum unum diem athletae: Iovem, Iovem Olympium, eum ipsum, cui se exercebit, implorabit, ferre se non posse clamabit. 3. Consuetudinis magna vis est. 4. Pernoctant venatores in nive in montibus; uri se patiuntur Indi; pugiles caestibus contusi ne ingemescunt quidem. 5. Tantum exercitatio, meditatio, consuetudo valet.

Text 3: Cicero über sein Werk

1. Quaerenti mihi multumque et diu cogitanti, quam re possem prodesse quam plurimis, ne quando intermitterem consulere rei publicae, nulla maior occurrebat, quam si optimarum artium vias traderem meis civibus; quod compluribus iam libris me arbitror consecutum. 2. Nam et cohortati sumus, ut maxime potuimus, ad philosophiae studium eo libro, qui est inscriptus Hortensius, et, quod genus philosophandi minime adrogans maximeque et constans et

elegans arbitraremur, quattuor Academicis libris ostendimus. 2a. Cumque fundamentum esset philosophiae positum in „finibus bonorum et malorum“, perpurgatus est is locus a nobis quinque libris, ut, quid a quoque et quid contra quemque philosophum diceretur, intellegi posset. 3. Totidem subsequuti libri „Tusculanarum disputationum“ res ad beate vivendum maxime necessarias aperuerunt. 4. Primus enim est de contemnenda morte, secundus de tolerando dolore, de aegritudine lenienda tertius, quartus de reliquis animi perturbationibus, quintus eum locum complexus est, qui totam philosophiam maxime inlustrat: docet enim ad beate vivendum virtutem se ipsa esse contentam. 5. Quibus rebus editis tres libri perfecti sunt „de natura deorum“, in quibus omnis eius loci quaestio continetur. 5a. Quae ut plane esset cumulateque perfecta, „de divinatione“ ingressi sumus his libris scribere; quibus, ut est in animo, „de fato“ si adiunxerimus, erit abunde satisfactum toti huic quaestioni. 6. Atque his libris adnumerandi sunt sex „de re publica“, quos tum scripsimus, cum gubernacula rei publicae tenebamus: magnus locus philosophiaeque proprius a Platone, Aristotele, Theophrasto totaque Peripateticorum familia tractatus uberrime. 7. Nam quid ego „de consolatione“ dicam? 8. quae mihi quidem ipsi sane aliquantum medetur, ceteris item multum illam profuturam puto. 9. Interiectus est etiam nuper liber is, quem ad nostrum Atticum „de senectute“ misimus;

inprimisque, quoniam philosophia vir bonus efficitur et fortis, Cato noster in horum librorum numero ponendus est. 10. Cumque Aristoteles itemque Theophrastus (excellentes viri cum subtilitate tum copia) cum philosophia dicendi etiam praecepta coniunxerint, nostri quoque oratorii libri in eundem librorum numerum referendi videntur: ita tres erunt „de oratore“, quartus „Brutus“, quintus „Orator“.

11. Adhuc haec erant; ad reliqua alacri tendebamus animo sic parati, ut, nisi quae causa gravior obstitisset, nullum philosophiae locum esse pateremur, qui non Latinis litteris illustratus pateret. 12. Quod enim munus rei publicae adferre maius meliusve possumus, quam si docemus atque erudimus iuventutem, his praesertim moribus atque temporibus, quibus ita prolapsa est, ut omnium opibus refrenanda ac coercenda sit? 13. Nec vero id effici posse confido, quod ne postulandum quidem est, ut omnes adulescentes se ad haec studia convertant. 14. Pauci utinam! quorum tamen in re publica late patere poterit industria. 15. Equidem ex iis etiam fructum capio laboris mei, qui iam aetate proveci in nostris libris adquiescunt; quorum studio legendi meum scribendi studium vehementius in dies incitatur; quos quidem plures, quam rebar, esse cognovi. 16. Magnificum illud etiam Romanisque hominibus gloriosum, ut Graecis de philosophia litteris non egeant; quod adsequar profecto, si instituta perfecero. 17. Ac mihi

quidem explicandae philosophiae causam attulit casus gravis civitatis, cum in armis civilibus nec tueri meo more rem publicam nec nihil agere poteram nec, quid potius, quod quidem me dignum esset, agerem, reperiēbam. 18. Dabunt igitur mihi veniam mei cives, vel gratiam potius habebunt, quod, cum esset in unius potestate res publica, neque ego me abdididi neque deserui neque adflixī neque ita gessi quasi homini aut temporibus iratus neque porro ita aut adulatus aut admiratus fortunam sum alterius, ut me meae paeniteret. 19. Id enim ipsum a Platone philosophiaque didiceram: naturales esse quasdam conversiones rerum publicarum, ut eae tum a principibus tenerentur, tum a populis, aliquando a singulis. 20. Quod cum accidisset nostrae rei publicae, tum pristinis orbatī muneribus haec studia renovare coepimus, ut et animus molestiis hac potissimum re levaretur et prodessemus civibus nostris, qua re cumque possemus. 21. In libris enim sententiam dicebamus, contionabamur, philosophiam nobis pro rei publicae procuratione substitutam putabamus. Nunc quoniam de re publica consuli coepti sumus, tribuenda est opera rei publicae vel -- omnis potius in ea cogitatio et cura ponenda; tantum huic studio relinquendum [erit], quantum vacabit a publico officio et munere. Sed haec alias pluribus; nunc ad institutam disputationem revertamur!